

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНІКИ В ЛОГОПЕДІЇ
ООК 22

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Науково-педагогічний працівник 	Бугера Юлія Юріївна Посада: доцент кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук Вчене звання: доцент E-mail викладача: https://k-psmpokr.kpnu.edu.ua/693-2/ Профайл викладача: Контактний тел. 09771842700
E-mail кафедри	kaflogoped@ukr.net , kaflogoped@kpnu.edu.ua
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціальність	Спеціальна освіта (Логопедія) Спеціальна освіта (Логопедія).pdf - Google Диск
Спеціалізація	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
Галузь знань	А6.01 Логопедія
Рівень вищої освіти	А Освіта
Статус освітнього компонента (ОК)	перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в MOODLE:	
Консультації	Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	«Основи невро- та психопатології», «Пропедевтика мовленнєвих порушень», «Психологія осіб з порушеннями мовлення», « Психологія»	
Мова викладання	українська	
Обсяг дисципліни		
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2	2-3
Семестр вивчення	4	5-6
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	14 год.
Лекційні заняття	20 год.	6 год.
Практичні заняття	28 год.	8 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	106 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен
Анотація курсу.	<p>Програма курсу «Психотерапевтичні техніки в логопедії» спрямована на формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про психологічні механізми мовленнєвого розвитку та можливості застосування психотерапевтичних методів у логопедичній практиці. Курс розкриває взаємозв'язок між емоційними, когнітивними й поведінковими чинниками мовленнєвих порушень, ознайомлює з базовими принципами когнітивно-поведінкової, арт-, ігрової, психодинамічної, нейропсихологічної та системної сімейної терапії.</p> <p>Особлива увага приділяється розвитку у логопедів умінь застосовувати психотерапевтичні техніки для зниження тривожності, формування позитивної мотивації до мовлення, подолання емоційних бар'єрів, а також для створення безпечного, підтримувального простору у процесі корекційно-розвивальної роботи.</p> <p>Курс має практико-орієнтований характер і передбачає формування навичок інтеграції психотерапевтичних підходів у логопедичне втручання відповідно до індивідуальних потреб дитини.</p>	

<p>Мета і завдання курсу</p>	<p>1. Мета курсу: формування у майбутніх логопедів системи знань і практичних умінь щодо використання психотерапевтичних підходів, методів і технік у корекційно-розвивальній роботі з дітьми з порушеннями мовлення; розвиток професійної компетентності у сфері психоемоційної підтримки дитини, попередження емоційних і поведінкових труднощів, що ускладнюють процес мовленнєвого розвитку.</p> <p>Основні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити із теоретичними засадами психотерапевтичних підходів, що використовуються в логопедичній практиці. 2. Розкрити психологічні та емоційні чинники виникнення і підтримання мовленнєвих порушень. 3. Сформувати вміння добирати та застосовувати когнітивно-поведінкові, арт-терапевтичні, ігрові, психодинамічні та інтегративні техніки у роботі з дітьми різних вікових груп. 4. Розвинути практичні навички використання релаксаційних, дихальних і нейропсихологічних методів для стимуляції мовлення. 5. Навчити здобувачів освіти здійснювати психоемоційну підтримку дитини та взаємодію з родиною у процесі корекційного впливу. 6. Сприяти формуванню професійної компетентності, емпатійності, гнучкості мислення й емоційної стабільності фахівця.
<p>ФОРМАТ КУРСУ</p>	
<p>Форми та види проведення навчальних занять</p>	<p>Лекційні заняття, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота.</p>
<p>Методи та форми контролю</p>	<p><u>Методи контролю:</u> опитування на практичних заняттях, участь в дискусіях, вирішення проблемних кейсів, тощо.</p> <p><u>Форми контролю:</u> розробка презентацій, індивідуальних або групових проєктів, підготовка презентаційної доповіді, написання модульної контрольної роботи.</p>
<p>Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання</p>	<p>Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.</p>
<p>Самостійна робота / індивідуальні завдання</p>	<p>— <i>Аналітичне есе:</i> Написати есе (3–5 стор.) на тему «Взаємозв'язок емоційного стану дитини та мовленнєвих порушень» із посиланням на сучасні наукові джерела.</p> <p>— <i>Кейс-аналіз:</i> Розібрати описаний або змодельований випадок дитини з мовленнєвим порушенням. Визначити можливі психологічні причини труднощів і запропонувати психотерапевтичні техніки для корекційно-розвивальної роботи.</p>

- *Практичне завдання «Психотерапія в дії»:* Розробити сценарій або фрагмент логопедичного заняття з використанням одного психотерапевтичного підходу (на вибір: арт-терапія, когнітивно-поведінкові техніки, ігротерапія, релаксація тощо).
 - *Презентація:* Підготувати мультимедійну презентацію на тему «Сучасні психотерапевтичні підходи в логопедії: український та європейський досвід» (10–12 слайдів).
 - *Міні-дослідження / рефлексивне спостереження:* Провести спостереження за дитиною або групою дітей (у практичних умовах або на основі відеоматеріалів) і описати емоційно-комунікативні прояви, що впливають на мовленнєву активність.
 - *Карта ресурсів логопеда:* Скласти власну «психотерапевтичну карту логопеда» — добірку прийомів і технік, які студент планує використовувати у своїй майбутній роботі, із коротким обґрунтуванням ефективності кожного методу.
 - *Моделювання консультування:* Підготувати сценарій короткої консультації логопеда з батьками дитини, яка має мовленнєву тривожність, із використанням технік підтримувального діалогу.
 - *Творче завдання:* Розробити арт-терапевтичну вправу або гру для подолання мовленнєвих бар'єрів (з описом мети, матеріалів, етапів проведення та очікуваного ефекту).
 - *Рефлексивний щоденник:* Вести короткий щоденник самоспостережень протягом курсу (2–3 записи на тиждень), де фіксувати власні емоційні реакції, усвідомлення професійних труднощів та особистісні відкриття.
 - *Міні-тренінг:* Підготувати план групового заняття для логопедів на тему «Емоційна саморегуляція логопеда у процесі професійної діяльності».
- Виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань має на меті вироблення умінь, необхідних для вирішення професійних завдань.
- Порядок виконання:
- ознайомитися з вимогами до індивідуального завдання;
 - ознайомитися зі змістом індивідуального завдання;
 - визначити, чи доводилося вам виконувати подібні завдання;
 - проаналізувати теоретичний матеріал, необхідний для виконання індивідуального завдання;
 - визначити питання, на які ви не можете дати відповіді самостійно, та зверніться з ними на консультації до викладача;
 - конкретизувати завдання, які ви маєте вирішити в ході виконання індивідуального завдання;
 - скласти розгорнутий план виконання завдання;

	<p>-підібрати методи виконання завдання; -виконати індивідуальне завдання відповідно до плану; -проаналізувати, чи всі поставлені завдання виконали; -внести, при потребі, корективи до виконаного завдання. -оформити завдання відповідно до вимог; -здати завдання викладачу у зазначений термін.</p>
<p>Інтегральна компетентність (ІК) Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти загалом та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК – 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК – 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК – 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК – 9 Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК – 11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.</p> <p>СК – 3 Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>СК – 4 Здатність планувати та організувати освітньо- корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК – 5 Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати відповідне методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення освітнього процесу.</p> <p>СК – 6 Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання у контексті логопедичного супроводу.</p> <p>СК – 11 Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК 13 Здатність будувати гармонійні стосунки з особами з порушеннями мовленнєвого розвитку і з особливими освітніми потребами, їх сім'ями та</p>

	учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК – 16 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.					
СХЕМА КУРСУ						
Денна форма						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
Зміст освітнього компоненту						
Змістовий модуль I. Психотерапевтичні підходи в логопедичній практиці						
Тема 1. Вступ до психотерапевтичних методів у логопедії	6	2	2			2
Тема 2. Психологічні механізми та емоційні чинники мовленнєвих порушень	9	2	2			5
Тема 3. Когнітивно-поведінкові техніки в логопедичній практиці	11	2	4			5
Тема 4. Арт-терапевтичні методи та образні емоційні техніки у логопедії	11	2	4			5
Тема 5. Психодинамічні й емоційно-фокусовані підходи в роботі логопеда	9	2	2			5
Тема 6. Ігротерапія як інструмент подолання мовленнєвої тривожності	14	2	2			10
Змістовий модуль II. Нейропсихологічні й системні методи підсилення логопедичного впливу						
Тема 7. Релаксація, дихальні практики та психогімнастика у логопедичних заняттях	14	2	2			10
Тема 8. Нейропсихологічні та кінезіологічні методи в запуску та корекції мовлення	16	2	4			10
Тема 9. Техніки системної сімейної терапії у логопедичній практиці	14	2	2			10
Тема 10. Мультиmodalний та інтегративний підхід: поєднання методів	16	2	4			10
Разом годин	120	20	28			72

Заочна форма						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
Зміст освітнього компоненту						
Змістовий модуль I. Психотерапевтичні підходи в логопедичній практиці						
Тема 1. Вступ до психотерапевтичних методів у логопедії	9		1			8
Тема 2. Психологічні механізми та емоційні чинники мовленнєвих порушень	9		1			8
Тема 3. Когнітивно-поведінкові техніки в логопедичній практиці	8	1	1			6
Тема 4. Арт-терапевтичні методи та образні емоційні техніки у логопедії	16	1	1			14
Тема 5. Психодинамічні й емоційно-фокусовані підходи в роботі логопеда	15		1			14
Тема 6. Ігротерапія як інструмент подолання мовленнєвої тривожності	16	1	1			14
Змістовий модуль II. Нейропсихологічні й системні методи підсилення логопедичного впливу						
Тема 7. Релаксація, дихальні практики та психогімнастика у логопедичних заняттях	16	1	1			14
Тема 8. Нейропсихологічні та кінезіологічні методи в запуску та корекції мовлення	12	1	1			10
Тема 9. Техніки системної сімейної терапії у логопедичній практиці	10	1	1			8
Тема 10. Мультиmodalний та інтегративний підхід: поєднання методів	9		1			8
Разом годин	120	6	10			104
ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ						
<p>ПРН – 2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>ПРН – 3 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>ПРН – 5 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації логопедичного супроводу в різних типах закладів.</p> <p>ПРН – 8 Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>ПРН – 11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p>						

ПРН – 12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу, супровід) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дітей з особливими освітніми потребами в цілому і з порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.

ПРН – 13 Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовленнєвого розвитку, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН – 14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя, асистента вчителя зі спеціальної освіти, вчителя-логопеда.

ПРН – 16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН – 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміння застосовувати їх в професійній діяльності.

ПРН – 20 Володіти методиками раннього корекційного супроводу дітей із групи ризику виникнення порушень мовлення.

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПУ та https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>
2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГ

Форми оцінювання

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.

<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

<https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdnA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsfoQ>

Таблиця 1

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти**

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

<p>Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, мета, завдання та структура курсу «Психотерапевтичні техніки в логопедії». 2. Взаємозв'язок психіки, мови та мовлення у процесі розвитку дитини. 3. Внесок Л. Виготського та О. Лурії у становлення психотерапевтичного підходу в логопедії. 4. Основні етапи інтеграції психотерапії в логопедичну практику. 5. Класифікація психотерапевтичних методів, що застосовуються в логопедії. 6. Принципи психотерапевтичного впливу у корекційно-розвивальній роботі. 7. Особливості взаємодії логопеда та психолога у процесі комплексної допомоги дитині. 8. Етичні аспекти використання психотерапевтичних методів у логопедії. 9. Психологічні механізми формування мовленнєвої діяльності. 10. Емоційні чинники, що впливають на виникнення мовленнєвих порушень. 11. Основні принципи когнітивно-поведінкової терапії (КПТ). 12. Структура КПТ-заняття: етапи, техніки, особливості застосування з дітьми. 13. Приклади КПТ-інтервенцій у подоланні мовленнєвої тривожності. 14. Робота з автоматичними думками та самооцінкою у дітей з порушеннями мовлення. 15. Використання поведінкового підкріплення в логопедичній практиці. 16. Арт-терапевтичний підхід: визначення, принципи, психотерапевтичні можливості.
---	--

	<ol style="list-style-type: none">17. Види арт-терапії (ізотерапія, музикотерапія, казкотерапія, лялькотерапія, пісочна терапія).18. Механізми терапевтичного впливу арт-терапії на емоційно-мовленнєвий розвиток.19. Приклади арт-терапевтичних вправ для стимуляції мовлення.20. Ігротерапія в логопедії: мета, структура, психотерапевтичний потенціал гри.21. Типи ігор, що використовуються в логопедичній практиці (рольові, символічні, інтерактивні).22. Використання ігрових методів для зниження мовленнєвої тривожності.23. Роль гри у формуванні комунікативної компетентності дитини.24. Основні поняття психодинамічної терапії: несвідоме, перенесення, опір.25. Значення символічного вираження у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями.26. Емоційно-фокусований підхід у логопедії: мета, принципи, приклади технік.27. Роль емпатії та емоційного контакту у корекційно-розвивальній роботі.28. Техніки емоційного відреагування у процесі мовленнєвої корекції.29. Нейропсихологічний підхід: основні поняття та принципи.30. Роль мозкових структур у регуляції мовлення (за Лурією).31. Використання нейропсихологічних вправ у запуску мовлення.32. Кінезіологічні техніки для стимуляції міжпівкульної взаємодії.33. Зв'язок рухової активності з розвитком мовлення у дітей.34. Поняття релаксації, її психофізіологічне підґрунтя.35. Методи релаксації, що використовуються у логопедичній практиці.36. Дихальні вправи для розвитку артикуляційного апарату і зниження тривожності.37. Психогімнастика: принципи, структура, види вправ.38. Тілесно-орієнтовані методи у логопедичній роботі.39. Значення тілесної усвідомленості для формування мовленнєвого контролю.40. Основи системного підходу в психотерапії.41. Принципи системної сімейної терапії (ССТ) і їх застосування в логопедії.42. Роль сімейних взаємин у формуванні мовленнєвого розвитку дитини.43. Основні техніки ССТ у роботі логопеда з родиною.44. Консультування батьків дітей з мовленнєвими порушеннями.45. Психотерапевтична підтримка сім'ї в умовах стресу, пов'язаного з розвитковими труднощами.
--	---

	<p>46. Поняття інтегративного (мультимодального) підходу в логопедії.</p> <p>47. Принципи поєднання різних психотерапевтичних технік у роботі логопеда.</p> <p>48. Алгоритм вибору психотерапевтичного методу відповідно до індивідуальних потреб дитини.</p> <p>49. Саморегуляція і профілактика емоційного вигорання логопеда.</p> <p>50. Професійна етика, емпатія та рефлексія як складові психотерапевтичної компетентності логопеда.</p>
<p>Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)</p>	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бугера Ю.Ю., Брикова О.С. Застосування арттерапевтичних технік в роботі з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : зб. наук. праць: Вип. 17 / за ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 14-25. https://aqce.kpnu.edu.ua/article/download/331407/320706 2. Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо-поліграфічн. центр «Візаві», 2013. 150 с. https://surl.li/qwxkvu 3. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с. https://surl.li/ujzapi 4. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук; за наук. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729191/1/tehnologii3.pdf Lyndina, Y., Soloviova, T., Tkachenko, L., Bielova, O., Lisova, L., & Buhera, Y. (2023). Logopedic Technologies in Work with Children with Special Educational Needs. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 14(3), 210-223. https://doi.org/10.18662/brain/14.3/471 (Web of Science)) <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ "Видавництво «Логос». 207 с. https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2023/Kisarchuk_2015_207.pdf 2. Бугера Ю.Ю. Доцільність використання арттехнологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. <i>Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 9 листопада 2022 р. / за ред. Т.О. Докучиної, відп. секретар О.І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. С. 24-26. https://surl.li/qtuocz</i> 3. Бугера Ю.Ю., Дідик Н.М. Арттерапевтичні методи в

	<p>роботі корекційного педагога. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) збірник наукових праць. / за ред. В.В. Нечипоренко. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. Вип. 16 С. 36 – 46. https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/328684/318500</p> <p>4. Бугера Ю.Ю. Особливості інтеграції психотерапевтичних технік у логопедичну роботу. Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 7 листопада 2025 р. / за ред. Т.О. Докучиної, відп. секретар О.І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 4. С. 51-55. https://surl.li/buxnpy Гетьман Т.О., Кричковська Т.Д. Проблеми вікової психології: хрестоматія. Київ. 2019. 469 с. https://surl.li/padwfmf</p> <p>Татьянчиков А. О. Основы психокоррекции: навчально-методичні рекомендації (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра факультету психології, політології та соціології) ; кафедра психології НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2021. 40 с. https://surl.li/luzpcj</p>
	<p style="text-align: center;">Інтернет-ресурси:</p> <p>1.Бібліотека ім. В.І.Вернадського [Електронний ресурс] // режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua</p> <p>2.Словники України on-line [Електронний ресурс] // режим доступу: http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/</p> <p>3.Пошукова система Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського. http://www.nbuv.gov.ua/</p> <p>4. Нейропсихологические тесты. Необходимость и возможность применения - http://medi.ru/doc/f421912.htm</p>